

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja trikrat na mesec.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravištvost lista je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Škof Strosmajer) v posebnem cerkvenem pismu svojim duhovnikom javlja, da letos v septembru ne bode praznoval 25letnice svojega škofovanja, kakor je napovedal bil, ker je sedaj dolžnost vsacega kristijana, podpirati naše v Turčiji za slobodo boreče se brate vsaj s tem, da se preskrbé njih sirote. — Slovenski škofje in duhovniki, evo vam izgleda!

— (Zemljevid jugoslovanskega bojišča) je izdal ravnokar dr. Jordan na Dunaji. Zemljevid ta je 22 palcev visok in 27 širok, popolen, ima najvažnša mesta, kraje, gorovja, reke in jezera ter obsega Hercegovino, Bosno in sosednje pokrajine dalmatinske, hrvatske, srbske in črnogorske. Velja na močnem papirju črn 20 kr.; z koloriranimi mejami z elegantnim zavitkom 25 kr. Imena so nemška in slovanska. Dobiva se pri izdajatelju „dr. Jordan, Meidling bei Wien“.

— („Laibacher Tagblatt“) izhaja v Ljubljani, v sredi tiste kranjske in slovenske dežele, ki je stoletja trpela zversko divjost, grdobno in pasjo podlost Turkov, — vendar v zdanjem boji hercegovinskih in bosenskih kristijanov za svobodo, stoji na strani Turkov in piše proti krščanskim Slovanom. Ali vas nij sram, vi nemškutarji, od slovenskih staršev, ali iz slovenske krvi rojeni, da postajete po tem glasilu Turki, pravi renegati! Vi niste „Kranjci“, vi ste janičarji!

— (Slapska šola in g. Dežman.) Pripoveduje se nam, da je deželni odbornik

g. Dežman kot ud državne cenilne komisije za uredbo zemljišnega davka bil te dni z grofom Coroninijem tudi v deželnej kmetijski šoli na Slapu pri Vipavi. Da si ravno je on v deželnem zboru proti tacim šolam bil in glasoval, vendar se je prepričal, da je deželna kmetijska in vinogradska šola na Slapu prav dobra posebno da so učenci krepki in inteligentni kmetijski fantje, ki bodo razširili kot kasnejši kmetovalci po deželi kar so se naučili. Stvar je gotovo dobra, ako jo njen bivši principijalni protivnik tudi pohvali, kakor je ta.

— (Umor.) Iz Frama pri Mariboru se nam piše: V noči mej 17. in 18. t. m. sti bili tukaj v nekej koči prebivajoči sestre Katinka in Marija Marot na grozen način umorjeni. Prva je takoj mrtva ostala, druga pa še sedaj v nesvesti leži. Ob enem bilo je jima nekaj obleke, slanina in drugih malih reči vzeto. Zločinec ne zna se še.

— (Iz Rakeka) se nam piše: Pretečeni petek je v Lazah pri Planini požar tri hiše in en kozolec vpepelil. Zgorelo je mnogim posestnikom vse, razen tega, kar so na sebi imeli. Zgorelo je tudi mnogo sena in en prašič. Ogenj je bil baje po nemarnosti zatrošen.

— (Toča.) Iz Črnomlja se nam piše: 21. t. m. po polu dne je toča celo črnomljsko faro popolnem potolkla in lakote se je bati. 70 do 80 let stari ljudje se takove nevihte ne spominjajo; najdrobnejša toča je bila ko oreh debela, vmes pa še debelejša ko kurje jajce. Po toči je bila zemlja kakor od snega pokrita. Kako bi se izdatno po-

magati moglo, sam bog vé. Potrebno je resnega prevdarka v dotičnih krogih. Deželnega ali državljanskega kredita bo treba, nabiranje milodarov ne bi nič hasnilo.

— (Strela) je ubila v Krašah na Korškem mežnarico, ki je zvonila proti streli in še enega starega moža, ki je ob viharju pod zvonikom stal.

— (Čudna smrt.) V nedeljo 15. t. m. se je — kakor „S.“ piše — igral z revolverjem neki Jože Klančič, študent v Podgori pri oknu svojega stanovanja. Nehote se mu revolver sproži in strel šine mimo glave domačega sluga in ga le malo popraska, a ta se tako prestraši in tako nesrečno pade, da se je smrtno na glavi pobil in v malem času umrl. Vsled straha ga je zadel mrtvoud tako, da je bil na celém životu neobčutljiv in samo možgani so bili nepoškodovani, zbadali so ga s šivanko, a on je le gledal, občutil nij nič.

— (Smrt skopuhova.) Od Preserja se nam poroča: 71 letni fant, Matija Mikš po imenu, bival je pri nekemu posestniku v Rakitniku, kateremu je denar posodil. Denes teden reče mu gospodar: „Matija veš kaj? — Ti si mi denar dal, jaz pa tebi stanovanje in hrano, zdaj sva bot, preskrbi si drugodi svoj živež. — To je bil hud udarec za njega, nek še hujši kakor ovi ko mu je za 400 forintov „srebrnih“ tolarjev zmanjkalo. Nij mu več živeti, odračunil je s tem svetom in se prvi dan po tej nenaslišanej dogodbi — v petek zjutraj ob štirih obesil. Pa na kakšen način naj svet čuje. Zanjko vrvi katera je nekoliko nizko visela razdrog senenega voza izbral si je v orodje katero naj mu luč upihne. Skrčil je noge kakor da bi klečal, in da bi vrv preveč ne ožulila njegov suhi vrat, ovije si okrog njega bri salko in zapusti v vonjavi planinskih cvetlic svet, katerega je čutil iz globočine srca. — Okrajno glavarstvo zaukaže njegovo truplo na pokopališče pokopati. In pokopan je bil. Mrtvaški ptiči leteli so ž njim kakor da bi jih kdo drevil, niti nazaj se gledati nijso upali; vaščan pa videč mižavi vlak skčil je za hišne duri, se trikrat prekrižal

in gledal kradlo za njim, če bi kaj posebnega ne zapazil — ter djal: „Skopuh kaj koristi ti minljivo posvetno blago. Mrtvi je zapustil 600 forintov razposodenega denarja, za 29 forintov starih bankovcev, se ve da brez veljave, eno škrinjo starih blač za cunjara; v drugi škrinji 10 let starih piškovich in črvivih orehov in lešnikov vsacih pol vagana, katere je hotel ob času naj višje cene prodati a ga nije dočakal. — Umrli si nij privoščil kaplice vinca za svoje denarje; njegovi brati bodo menda pametnejši.

— (Pretep in uboj.) Iz Gorice se nam piše: Nedeljo 15. t. m. so se stepli vaščanje Kronberški z Ajšovicijani; bilo je „mesarsko klanje,“ vsled katerega je denes v torek ob 6 uri zjutraj umrl nek kmet iz Ajšovice, zapustivši še mlado vdovo in sedmero otrok; ubijalec se je sam sodnji izročil. Trije so ranjeni, eden smrtno, ki bode težko ozdravel.

— (Iz Solkana.) Nedeljo zjutraj se je pripeljal hribovec v Gorico; na poti doide poznano ženo ki je šla peš na božjo pot k sv. Roka v Gorico in jo povabi naj sede na voz. Še nije se dobro vsela reva k njemu, se utrga žlajf, konj se splaši in dirja po nevarnem klancu, voz prileti v kameneno kolono in ubogo vrže tako nesrečno na tla, da je tekoj mrtva ostala. Baš ta dan so zasačili na sv. gori necega Furlana ki je menjaval mej neumnim ljudstvom ponarejene bankovce po 5 gold.

— (Velika nesreča.) Iz celjske okolice se nam piše: 19. t. m. ob 9 uri zvečer se je v Arnjej vasi ogenj vnel, pri katerem so štiri hiše in druga poslopja do tal zgorale. Pri hiši, kjer se je ogenj vnel, zgoreli sti 2 lepi kobili, 4 krave in svinje. Pri vsih nesrečnih je zgorela vsa živinska klaja, nekaj vozov in tudi letošnjegá pridelanega živeža. Pribitelo je 9 brizgalnic in razen domačih je bila žavska najprva. — Zahvaliti se moramo vsem, ali največjo hvalo izrekamo gosp. knezu Salmu in njegovemu oskrbniku ki se je tako vrlo obnašal, da je v sredi mej dvema gorelima hišana jedno hišo rešil. — Gospod knez Salm in njegov sin kneževič

sta se tudi brabro vedla in zraven druge opominjevala da naj hitro delajo, da se ogenj zaduši, — bila sta do dveh po polu noči pri ognji navzoča. Škoda znaša po občinski ceni nad 10.000 gld.

— (Poskušana goljufija.) Iz Šoštanja na slovenskem Štajerskem se nam piše 22. avgusta. V nedeljo 15. avgusta pride v našo posojilnico mlad človek, čedno kmetski oblečen in prosi za posojilo 400 gl., kateri se bi mu naj kmalu izročili, ker silno potrebuje novcev. Kot zastavo ponuja hranilnično knjižico mariborske hranilnice, na katero je bilo 600 gl. vplačanih na ime „Kraut“. Ravnateljstvo, da si nij dvomilo nad pravičnostjo vložene hranilnične knjižice, je vendar po društvenih pravilih zahtevalo, da se saj eden znan mož kot porok podpiše na dolžno pismo. Človek gre in pripelje po polu dne nekega poštenega kmeta iz škalske fare, kateri pa, ko je slišal, da bi se moral podpisati tega nij hotel storiti, češ, da je sicer uže večkrat videl omenjenega človeka, a da ga premalo pozna. Denarničarju g. Fr. Vošnjaku začenja cela stvar sumljiva postajati, reče tedaj, da boče knjižico mariborski hranilnici poslal. Tist človek potem zgine in ga nij več blizu. Iz Maribora pa pride odgovor, da je res nekdo na ime „Kraut“ lansko leto vložil na dve knjižici, na vsako po 1 gl. Omenjeni goljuf pa je falzificiral knjižici in zapisal v eno 600, v drugo 400 gld. Stvar je sodnji nazzanjena, katera zasleduje zločinca.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V *hrvatskem* deželnem zboru je kakor uže povedano dr. Mikanec z navdušenimi besedami potegnil se za jugoslovanske brate vstajnike, interpeljuoč vladu zarad vstalih bratov v Bosni. Govornik je rekel mej drugim: „Zbor naš se je sešel v okoliščinah, ki so pozornost celega sveta nase obrnile. Žalibog, da se naša dežela pri tem ne more kot država, nego le kot „pars adnexa“ (pritiklina Ogerske) v ozir jemati. Še nikoli nijsem odvisnosti naše dežele tako globoko čutil, ko pri zaslišanji k. reskripta. Pač se nam obeta v njem rešenje reškega

vprašanja in sklopjenje vojaške krajine z domovino, toda le onda, če bodo okoliščine ugodne. Dalmacije pa sedaj, ko se tako važni dogodki pripravljajo na balkanskem polotoku, reskript niti ne omenja. Politika oportunistva veže hrvatskemu narodu roke ravno sedaj v najbolj ozbiljnem času, ko nas čakajo velike dolžnosti, na katere smo vsak dan opomenjeni. Vem da vam gospoda moja, za naše uboge brate na jugu srce gorko bije, zato ne sme deželni zbor zapirati ušes kriku bolesti, ki iz Bosne in Hercegovine k nam dohaja nego mora, spominjaje se svojih dolžnostij, ne le vse svoje pravice, nego tudi svoje dolžnosti pred očmi imeti, lče tudi Evropa divjanje Turkov trpi. Evropa gotovo čuti, da je dosedanja politika na jugu bila grd madež za moralo, kulturo in človečnost. Evropa čuti, da se je zelo pregrešila, ko je teženja Slovanov po svobodi zadrževala in turško divjost z veseljem gledala. Razen tega je bila tudi zavist mej velikimi vladami in njih sovražstvo do vsega, kar nosi ime Slovan kriva, da je Turek močnejši postal. Ako bi podjarmljeni Slovani brez tuje pomoči turški jerem odvrgli, stopile bi takoj velike vlade z svojimi zahtevami pred osvobojene Slovane; toda ti ne bodo pozabili in ne odpustili infamne perfidije, s katero so sedaj zapuščeni. Evropa, ki je trmasto mogla poslati legijone v Azijo se ne briga za prelivanje krvi na jugu in za to skrbi, da diplomatičnega bahanala ja nihče ne moti. Diplomacije evropski se posvetujejo o zadevah na Balkanu in ponujajo svoje posredovanje pri pomirjenji vstaje. Kakor da bi Turkov ne poznali. Turški poslanik naj pritožbe ustašev preišče in iz Carigrada boče slučajno prišla pomoč! To je vse uže bilo, in vendar je stvar denes hujša nego kdaj. Vsaj je le eno sredstvo, in to je, da se našim slovanskim bratom njihove pravice dajo. Toda Evropa je pozabila na naše slovanske junake, ki so za evropsko izobraženje kri prelivali odbijaje divjo druhal. ona pozablja, kaj je slovanski jug trpel, in ne misli več na to, kako so Slovane ravno ko žrtev pred divje zveri postavili, še na staro rimsko „lex Rhodia de jacta.“ — Najbolj žalostno pa je, da Avstrija tako hladnokrvno gleda, kako Turki na avstrijskeji meji starce, žene in otroke koljejo, obešejo, požigajo; z nepopisljivo okrutnostjo deca z maternih prs trgajo in v vodo mečejo; Avstrija mirno gleda, ne čuti se poklicano, postaviti se za uboge

žrtve, ker diplomatje tako hočejo.“ — To je gotovo moževska beseda in ob pravem času na pravem mestu govorjena. Tembolj nas žali, v „Obzoru“ čitati članek, ki se Makancu roga in malostno kritizira.

Vnanje države.

Rusija in Avstrija sti si glede vshodnega vprašanja zedinili, ter sklenili pogodbo. Tako vsaj poroča privaten telegram iz Varšave v „Vaterland.“

Članek, katerega so prinesle **angleške** „Times“ o vshodnem vprašanju, ki je povsod, posebno pa mej „dunajskimi Turki“ napravil veliko senzacijo, je ipak pravi izraz javnega mnenja angleškega naroda. Angleži, ki so prej zmirom podpirali turško politiko, so sedaj spremenili svoje mnenje, kajti nvideli so, da z bankrotno turško vlado nikakor dalje ne gre, posebno v trgovskih in denarstvenih zadevah ne, ki so za Angleže najvažnejši. Tako piše v trgovskih krogih zelo razširjeni angleški list „Economist“: „Sočutje Angležev je vsakako za vstajnike, — Turčija je tako zanikerna in podla, da Anglija njenega padca nikakor ne bode obžalovala, ako se izvrši brez kaljenja evropskega miru. Vsakako bi bila ohranitev turške oblasti le začasna, vse je prepričano, da nij več primerno, bolnega moža pri življenju obdržavati. Ko bi tudi velike vlade z orožjem postopale proti Srbiji i Črni gori, se vendar „status quo“ na Turškem ne bo ohranil. Odnosaji je bodo primorali, da napravijo kak „modus vivendi“, kar bo pa Turčijo vsakako strmoglavilo... Angleška nema pri tem druge naloge, nego da prizua, da nemamo nobenega, niti političnega, niti denarstvenega udeležja, da bi celoto Turčije še dalje branili; in da nikakor ne prevzamemo novih poroštev za njeni obstanek.“

Vstane v Hercegovini in Bosni.

Tudi Bolgari so vstali! Iz Bukurešta se namreč piše „Obzoru“ sledeče: „Stvar se je začela, bog pomози dalje. Bolgarske čete so se pokazale na Balkanu, jedna v slivnenskih planinah, druga v gabrovskih in tretja trojanskih gudurah. Prva se je uže bojevala s Turki in nekoliko Turkov poslala Mohamedu v raj. Vsled tega je mej Turci velik strah nastal. Oni slutijo, da se bliža konec njihovega gospodarstva v Bolgarskej. Kar se tiče duha bolgarskega naroda, on

je ves pripravljen za veliko borbo, ki je nastala. Revolucijonarni odbori so dober vspeh imeli. Emigracija bolgarska v Rumuniji je vsa razburjena, pripravlja se na odhod v Bolgarijo, povsod vzdigniti narod.“

Hercegovina meri 300 kvadratnih milj in okolo 300.000 prebivalcev. Pri krščansko narodnej vstaji, kakor je sedaj je pač — piše vojaška „Wehr-Ztg.“ — kacic 35.000 mož od 20 do 50 leta v orožji. V deželi navadna orožja so pistole in nož, katere se za pasom nosijo, široka sablja in dolga turška puška. Hercegovec se od mladega v orožji vadi, torej je izvrsten strelec in v ročnem boji strašen zaradi moči svoje roke in gotovosti s katero ali sune ali udari.

Hrvatskemu „Obzoru“ od 21. avg. se piše iz Kostajnice 19. avg. da je na meji velik metež. Turki so na avstrijsko mejo oboroženi prišli in streljali na ubeglo rajo in na c. kr. avstrijske stražarje, Avstrijski stražarji so začeli potem na Turke streljati, ubili jednega konja pod Turkom in jednega Turka ranili. Drugi Turki so pobegnili. To se je godilo v pričo Molinarijevega tajnika Durića. Lepa neutralnost! Turki oboroženi na avstrijsko zemljo prihajajo in odhajajo, ali ako jeden kristjan oborožen pride vzemo mu avstrijske straže orožje. „Obzor“ se toži nad tako čudno neutralnostjo, ker naše oblasti bolj Turkom pomagajo nego kristijanom.

Iz Kostajnice se „Obzoru“ telegrafuje, da je bil v bližini boj. Turki so izgubili 38 mrtvih. Turško Kostajnico so vstajniki zapalili. Iz Podove v Bosni se brzojavlja, da so Turki bosenskega popa Tadića za konjski rep privezali in vlekli od Strižne do Novega, potem ga pa ubili.

Ker so hrvatski graničarji izurjeni vojaki, pričakovati je, da bode vendar kaj častnikov in podčastnikov iz Krajine črez mejo šlo brate v Bosni organizirat. Prestop črez mejo je sedaj sloboden. Tudi „Obzor“ je te misli, ker vpraša: „Zar u našoj kra-

jini nema više junaka ni boraca za krst i slobodu?"

Srbija more postaviti v boj s Turki najmenj 156.000 vojakov, Črna gora najmenj 25.000, Rumunija 132.000 vojakov, Grška 120.000 mož. — Torej so te države dovolj močne, da smeljejo Turka in iz Evrope izpodé, če le na noge stopijo.

O Trebinji nemamo še poročila, ali je bilo naskočeno in dobljeno, ali ne. Tu je pa na mestu, kar piše jugoslovansk oficir nemškim novinam: Trebinje, nekdanje glavno mesto Hercegovine, leži v kotiču, ki ga nareja mala reka Trebinjšica in Mokri potok, jedva dve milj od črnogorske meje in od dubrovnškega okraja. Tvrdnjava je v prastarem štilu zidana, z globoko vrezanim zidnim zobjem, velikimi luknjami za streljanje, kakor so sploh utvrjena mesta slovanskega iztočaja na balkanskem poluotoku. Te vrste tvrdnjave današnjim kanonom ne morejo ustavljati se. Ali oblegovalci Trebinja, katerih je 1500 mož, nemajo kanon, in turška posadka, kacic 400 mož, brani se izza zidov lahko. Le lakota ali pa izdaja od strani 10.000 ljudij broječega trebinjskega prebivalstva, ki je po nekolikem delu, če ne po večini, tudi krščanska, da si valjda orožja nema, more mesto vstašem v roke dati. Pa tudi Turki teško v pomoč prihite, ker samo od jednega kraja, namreč od Mostara in Stolca doli morejo blizu priti. Tu pak so vstaši uže vse soteske zaprli in le velika vojska bi jih mogla pregnati. Za Trebinje so bili uže večkrat hudi boji. L. 1463 je vzel to tvrdnjavo sultan Mohamed II. z velikim trudom. Leta 1694 pa Benečani pod Delfinom. Geografičen položaj, v kotu Črne gore, daje Trebinju velik strateški pomen. Če vstaši Trebinje dobodo, pravi pisatelj, imajo zvezo s Črno gore, Dalmacijo, vse do morja, in skozi Klek ne more noben turški vojak več v Hercegovino.

O vstanku v Bosni ima hrvatski „Obzor“ brzopjavna poročila iz Kostanjice,

da so se vstaši pred Turki nazaj pomaknili, ker čakajo, da dobodo dovolj streliva, pušk in bojov vajenih vodij. Uže so dobili precej strelnega prahu. — V četrtek so se bili šest ur. — Turki robijo in palijo hiše pobeglih v gore in streljajo še vedno tudi na avstrijske stražarje, ako jim le ti ne pustijo še na avstrijske meji proganjati in klati begunce.

O vstanku v Bosni ima „Obzor“ dalje sledeče telegrame: Iz Staregradiške 24. avg.: Denes se na vsem bregu Save do Jasenovca prevaža na tisoče živine. Kristjanje so odločili vse premakljivo blago v Avstrijo vreči, in vsi gredo v boj. To ne bode boj mej mohamedani in kristjani, nego boj izkoreninjenja, uničevanja, ker so Turki podivjali in ubijajo kerščanske žene in otroke. Pri Jablancu so razsekali dete materi na prsih in oba vrgli v Savo. V Kostajnici nabadajo odsekane glave kristijanov na kole. — Iz Novegradiške 25. avg.: Bitka pri Podgradci se nij na nobeno stran uspešno zvršila; palo je 50 Turkov in 23 kristijanov. Ob Vrbasu so Turki sekali kristijanske žene, otroke in starce. Brez vodjev in streliva vse propade. Na Srbijo je velika jeza v Bosni. Turki ubijajo ranjene kristijane.

Iz Zagreba, 26. avg. [Izv. dop.]

*** Iz sosednje nam Bosne slabo prihajajo vesti, da bi zadnje dni vstaneek uspešno se razširil bil. — Turki in kristjani se mej soboj koljejo, no vstajnikom manjka orožja in strelnega praha — le to so stalna poročila. Ali strašna in grozovitna so pojedina poročila o turškem razsajanju in mesarenju. Pripovedujejo popotniki, da so vozeči se parobrodom, v Savi in na savskih bregovih videli razsekana trupla starcev, žena in otrok, — siromaki niso mogli pobegniti na naš kraj. Pripovedujejo, da Turki hočejo kristijane zavsem uničiti, češ, da jim se potlej ne bo trebalo bati iznovičnih vstaj, zatorej ubijajo otroke ravno tako, kakor svoje dni Herodež. Čul sem pripovedovati grozni prizor, kako so Turki materam od

prs trgali otroke, razsekali jih in v Savo vrgli — v zdvojnosti poskakale so matere za svojimi otroci, ter v Savi našle rešenje od mučeniškega življenja. Po noči prehajajo Turki na naš kraj, in še tu koljejo pribeglo siroto rajo, ter njej otimajo, kar si je upala spraviti in ohraniti na našej zemlji. Če bi še obstajala vojniška krajina, to ne bi bilo mogoče, tako pa so naše meje slabo varovane. Ko se je vojniška krajina na vrat na nos razpustila in razorožila, stanovito se nij mislilo na sosedstvo Turško. Nepopolno je, kaj sirota raja trpi, najburnejša fantazija si ne more predstaviti grozne muke kristijanov v Bosni — in vse to pred očmi Evrope, ki se hvali, da je civilizirana. Nijednej evropskej državi nij njena celovitost v tej meri zavarovana kako barbarskim Turkom. Francoska in Avstrija vsaka sti izgubili po dve provinciji, — koliko je starih legitimnih držav uže nehale, ter večim prisilno vtelovljeno — ali Turek, da, on mora s svojo navzočnostjo oskruniti civilizacijo devetnajstega stoletja.

Konstatirati moramo vendar, da italijansko in francosko novinstvo precej od početka, angleško in severo-nemško pa od najnovejšega časa izrazujejo svoja sočuvstva za kristijane, ter obsojujejo divje Turke, katerim prej ali poznej v Evropi vendar več obstanka nema. Na sramoto naše monarhije samo dunajsko in peštansko novinstvo še drži s Turki — v našej ožjej domovini pa ljubljanski Turki, vulgo nemškutarji — s svojim Tagblattom.

Sama berlinska „Nationalzeitung“ kara avstro-nemško novinstvo, ter jim očita, da je zabita mržnja proti Slovanom avstrijske Nemce podivjala.

V današnje saborskej seji interpeliral je dr. Makanec vlado, da-li skrbi za pomoč pribeglim kristijanom, katerih je uže čez 15 tisoč, posebno pa če skrbi za potrebne zdravstvene odredbe. Skrb za vzdrževanje pribeglih Bosnjakov dolžnost je celokupne monarhije, ter spada potem v budget ministerstva za izvanjske posle — v to ime zahteva dr. Makanec, da se vlada pobrini za

100.000 goldinarjev. Kar se pa tiče zdravstvenih odredb, te da so silno in brezodločno potrebne, ker bi drugač južnim avstrijskim deželam pretela največja nevarnost od hudih bolezni. — Bati se je kolere, ker je prebegla raja gola in gladna brez vsake pomoči, bati se je celó kuge, ker Turki v tej vročini razsekana trupla ubitih kristijanov nepokopane ležati pusté.

Vse se zлага v tem, da za pribegle Bosnjake in Hercegovce treba skrbeti — to je dolžnost, katerej se skupna vlada avstro-ogerska ne more oteti. V drugih deželah s slovanskim prebivalstvom nij prepovedano humanitarno nabiranje milodarov — samo na Kranjskem se ne sme! — Je-li mogoče, da smo v Avstriji uže tako daleč, da odločuje le osobna simpatija in antipatija birokracije? Kaj ne bi bilo mogoče, z odločno pritožbo na višjem mestu najti gospodarjev tudi ljubljanskim vsemogočnikom?

Od hercegovske meje 23. avg. [Izv. dop.]

V poslednjem dopisu od črnogorske meje sem vam javil, da se je vrnil tajnik črnogorskega kneza Nikole, g. Radonič iz Dunaja domov. Bil je ves nezadovoljen. Govoril sem nekoliko z njim o zadevi hercegovske. Odgovoril je, da želja vsacega Črnogorca je, da udarijo na dušmanina, ter gredo na pomoč svojim sorodnim bratom. Ali žalibože diplomacija jim veže roke. Rusija je baje za Črnogoro, katera jej še največ na srcu leži, izrekla to-le: „ako Črna gora prime za puško, dobi v slučaju zmage ona Hercegovino, ako pa izpade boj za njo nesrečno, bode Rusija diplomatičnim potom posredovala, da se Bosni in Hercegovini dá taka samostalnost in neodvisnost, kakoršno imati Srbija in Črna gora. — Iz mej vestij, kar sem vam jih do sedaj poročal je važna ta, karero sem baš čul od jednega člana črnogorskega senata. Prihodnji četrtek namreč se zbero vsi hercegovinski vojvodi, velikaši in starešine v Monastiru blizu Trebinja ter izdado proklamacijo, (ustaši so dobili provizorično tiskarno,) da v slučaju podpore od Črne gore, proglasijo Nikola za svojega

kneza, torej bi morala Črna gora Turčiji napovedati vojno, kar brez dyombe tudi stori. —

Večina Črnogorcev, blizu 2000 mož, so se včeraj vrnili nazaj v Črno goro iz Hercegovine, kamor so bili prestopili pomagat bratom. Ostalo jih je samo 60 na hercegovskem bojišču. Zakaj so se vrnili, nij težko uganiti, kajti ako Nikica zbere svoje sokole krog sebe, mora se onih 2000 junakov bojovati le pod njegovo zastavo, a ne se spuščati na svojo pest v boj.

Iz Belgrada se piše „N. Fr. Pr.“, da se vse pripravlja na boj. Naredba vojnega ministra ukazuje, da se takoj vsa oprava narodne vojske za vojno sposobno pripravi, zdravniške potrebe, posebno obveze preskrbi vse kakor hitro mogoče. Vojakom na deželi je naročeno, da morajo kadar bodo sklicani, vsak za tri dni živeža soboj prinesiti. Vse konje, ki so za vojsko sposobni, smejo vojaški načelniki lastnikom kar vzeti in jim le pismeno potrditi s ceno vred; žito se kupuje in v trdnjavi Semendrija nakopičuje. — Več bosenskih četovodij, ki so v Srbiji živeli, šlo je v Bosno voditi upornike, mej drugimi tudi glasoviti Golub.

Dalmatinski „Narodni List“ v navdušenem članku pozivlje Hrvate in Srbe, naj po vseh mestih in krajih ustanove odbore od 3 do 5 ljudi, ki bodo nabirali darove a tudi povezače, robce za rane obvezovati, šarpijo itd. — Slovenci, i mi?

Večkrat smo že izrekli, da je velik uspeh na slovanskem jugu samo mogoč, ako v delovanje stopi Črna gora in Srbija in se ves balkanski poluotok Hercegovincem in Bošnjakom pridruži. Vendar že sedaj ima vstanek uspeh, kakoršnega se pri njegovem početku nijsmo nadejali. Norce so se delali od početka vsi Nemci; in celo naši domači pesimisti so se nam nasmehovali, ko smo pred sedmimi tedni že važnost v ta na videz iz malega uzroka vzrasli upor pokladali. In, evo, sedaj se vse velevlasti

Evrope zanimajo za vstaše, katere je „N. Fr. Pr.“ od početka mislila s tajbo, pozneje s posmehom uničiti. Ko bi upor nobenega drugega nasledka ne imel, nego sedanje interveniranje Evrope, sedanje občno teoretično priznanje človeških pravic ubogej raji, vreden je prelite krvi, vreden moralne in dejanske podpore in simpatije, katera mu je dohajala od vseh Slovanov. Kar se morda ne bi sedaj izvojevalo, bode se v petih ali desetih letih gotovo. Poglejmo nazaj. Ko se je Luka Vukalović bojeval, kako malo se je drug svet zanimal za Hercegovino! A sedaj je vse drugo. Kako vse drugače je bilo n. pr. z vstankom leta 1858. Tačas je, izvzemši nezmožne ker ne vladujoče Slované vsa Evropa bila za ohranjenje Turčije, za „status quo“. Tačas je Anglija kar 80 milijonov frankov Turčiji posodila, da je mogla upor zatreti. A dan denes Turkom manjka krvavo bolj denarja ko tačas, in Angličani ne dajo nič, da, njihov zastopnik v Carigradu lord Elliot sultanu kar v obraz resnico govori očitaje mu finančno nemarnost in nered v Turčiji, a sultan mu ne obrne ponosno hrbta, kakor njegovi predniki, nego prosi in zagovarja se „bolni mož“. In tisti angleški časopisi, ki so nekdaj živo dokazovali potrebo Turčije, priznavajo, da je denes „mrtva roka“. — Isto tako se vidi, kako močno se je slovanska solidarnost uže razvila. Od vseh krajev Slovanstva prihajajo doneski za vstalec in cel kup slovanskih časnikov imamo pred soboj, in vsi so polni navdušenja in simpatije.

Pošteno se obnašajo sedaj Angleži nasproti vstajnikom, kar sicer nij njihova navada bila. Lord Russel pozivlje, naj se za Hercegovince nabira, in sam on je dal precej 500 gld. — Tudi vsi angleški časniki se zavzemljejo za vstaše. — Samo Nemci in nemškutarji so še zaljubljeni v turškega divjaka, mučitelja slovanskega kristijana.

Slovenci in jugoslovansko bojišče.

Naš mali slovenski narod, politično odtrgan kos velicega Slovanstva, po neugodnej

legi še tudi razdeljen in razkasan v več deželice, nikdar torej zedinjen, — nema velike zgodovine, nema velicah mož vojevodov svojega plemena, ne more gledati v sijajno preteklost, kjer bi povzdigujoče vzglede in čine imel. On se more in mora zanašati le na bodočnost, oslanjati le na največjo idejo današnjega veka, na narodnostno idejo.

Vendar ena doba v zgodovini je, ko je ves slovenski narod po Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in deloma po Primorskem skupno deloval in bojeval se, ne le za sebe nego za evropsko kulturo. To so časi bojov s Turki, ki so tačas vsem narodom bili strah in groza, dedni in smrtni sovražniki krščanstva. Ko so drugi severni in zapadni narodi mogli pripravljati se na delo kulture in izobraževanja, tačas so naši pradedje Slovenci in Hrvati mogli stati z orožjem v roci na braniku proti divjaštvu iz Azije privilegira Turka. Noč in dan, leto za letom je trajal boj na življenje in smrt, in le čudno je, da se je naš narod ubranil in ohranil. — Še dan danes živi najživejši spomin mej našim narodom na one strahovite čase, ko so zažgani kresovi od gore do gore po celem deželi telegrafovali, da ljuti Turek s požigom in umorom divja v deželo. Vsaka stara žena ve praviti povesti, vsaka vas ima svojo zgodovino iz turških časov in star kmet naš si misli, kadar čuje o vojnih grozovitostih, gotovo najprej Turka.

Razumeje se potem kakove morajo biti naše simpatije nasproti bojišču jugoslovanskemu. Razumeje se, da iz celega srca želimo zmage vstajnikom in pobitje azijskemu divjaku.

Z veseljem opazujemo, da razen Slovanov začenjajo tudi drugih narodov listi z ustaši simpatizirati. Francoski in italijanski časniki so odločno na strani kristijanov, Angleži vsaj Turčije več ne branijo kakor so nekda in celo nemški listi, kateri so še nekoliko poštenja ohranili, izpreobračajo se in pišejo skoro uže bolj za ustaše. To se ve, da v to vrsto poštenjših nemških listov ne štejemo listov a la „N. F. P.“ ali „L. Tgb.“

Razne stvari.

* (Žrtva loterije.) Na Dunaji je skočil pretekli teden trgovec Rsieh v Donavo z namenom, se usmrtiti, a bil je rešen in prenešen v bolnico. Staval je bil strastno v malo loterijo, tako da je izgubil uže 250.000 gold. To ga je tako peklo, da je iskal v Donavi hladila. — Naj si zapomnijo ta žalostni slučaj vsi oni, ki so še sedaj tako neumni, da nosijo svoj denar v kletu loterijo.

* (Nemšk zvon.) Nemški cesar Vilelm je dal za steno cerkev v Kölnu viliti velika zvon iz kanonov, katere so Nemci v zadnji francoski vojski Francozom vzeli. Ali zvon se je tako nesrečno vli, da neče nobenega ubranega glasu od sebe dati, baje ker je nabijač v slabem razmerju z zvonom. Lehkoverni ljudje pravijo, da so kanoni na tak način dobljeni, da se osoda maščuje in ljudje se norce delajo iz nemških šovinistov.

Tržne cene

v Ljubljani 28. avgusta t. l.

Pšenica 4 gld. 80 kr.; — reč 3 gld. 40 kr.; — ječmen 2 gld. 30 kr.; — oves 2 gld. — kr.; — ajda 2 gld. 60 kr.; — pros 2 gld. 20 kr.; — koruza 3 gld. 20 kr.; krompir 1 gld. 50 kr.; — fižol 5 gld. — kr.; masla funt — gld. 53 kr.; — mast — gld. 48 kr.; — špeh tršen — gld. 40 kr.; — špeh poven — gld. 42 kr.; jajce po 1/3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednina funt 27 kr.; — teletnine funt 23 kr.; svinjsko meso, funt 28 kr. — sena cent 1 gld. 15 kr.; — slame cent 1 gld. 10 kr.; — drva trda 6 gold. 60 kr.; — mehka 4 gld. 80 kr.

Loterijske srečke.

Na Dunaji 21. avgusta: 67. 62. 88. 11. 55.

V Gradcu 22. avgusta: 60. 76. 38. 30. 78.

Hiša

z dotičnim posestvom je v Ormužu (Friedau) na spodnjem Štajeru pod lahko pogojno plačo na prodaj. Hiša obsega 4 izbe, čimnato, kuhinjo in pivnico; potem konjske, govejske in svinjske hleve, skedenj, parno, listnjak itd. — Vsa stavba je zidana in z opeko pokrita.

K temu stanovanju se tudi lahko doda 10 plugov zemlje obstoječe v njivah, travnikih in nekaj gozda.

Povpraša in oglasi se naj pri gosp.

(1—2) **Frideriku Gesner-ju**
v Ormužu.